

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. lapkričio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Andžej Maciejewski (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Egidijos Tamošiūnienės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės V. N. kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gruodžio 22 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės V. N. ieškinį atsakovui R. R. dėl servituto nustatymo; tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, valstybės įmonė Lietuvos automobilių kelių direkcija, uždaroji akcinė bendrovė „Autoburė“, mažoji bendrija „Žalioji aikštelė“, A. B., J. S., J. N., K. Ž., A. V., V. K., išvadą byloje teikianti institucija Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių žyminį mokestį ir bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, aiškinimo ir taikymo servituto nustatymo byloje.
2. Ieškovė prašė teismo tenkinti vieną iš šių reikalavimo variantų:
  - 2.1. nustatyti 0,0367 ha ploto kelio servitutą pagal T. B. projektavimo IĮ 2019 m. spalio 15 d. parengtą planą – teisę ieškovei važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku, varyti galvijas per atsakovui nuosavybės teise priklausančią 0,3118 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini) – tarnaujantįjį daiktą; viešpataujantysis daiktas – ieškovei nuosavybės teise priklausančias 0,1300 ha žemės sklypas (duomenys neskelbtini). Priteisti atsakovui iš ieškovės 308,20 Eur servituto vienkartinę kompensaciją;
  - 2.2. nustatyti 0,0524 ha ploto kelio servitutą pagal T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 5 d. parengtą planą – teisę ieškovei važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku, varyti galvijas per atsakovui nuosavybės teise priklausančią 0,3118 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini) – tarnaujantįjį daiktą; viešpataujantysis daiktas – V. N. nuosavybės teise priklausančias 0,1300 ha žemės sklypas (duomenys neskelbtini). Priteisti atsakovui iš ieškovės 440,16 Eur servituto vienkartinę kompensaciją;
  - 2.3. nustatyti 0,0532 ha ploto kelio servitutą pagal T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 5 d. parengtą planą – teisę ieškovei važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku, varyti galvijas per atsakovui nuosavybės teise priklausančią 0,3118 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini) – tarnaujantįjį daiktą; viešpataujantysis daiktas – ieškovei nuosavybės teise priklausančias 0,1300 ha žemės sklypas (duomenys neskelbtini). Priteisti atsakovui iš ieškovės 446,88 Eur servituto vienkartinę kompensaciją.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Klaipėdos apylinkės teismas 2021 m. rugsėjo 16 d. sprendimu tenkino dalį ieškinio – nustatė 0,0532 ha ploto kelio servitutą pagal T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 15 d. parengtą planą – teisę ieškovei važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku per atsakovui nuosavybės teise priklausančią 0,3118 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini) – tarnaujantįjį daiktą; viešpataujantysis daiktas – ieškovei nuosavybės teise priklausančias 0,1300 ha žemės sklypas (duomenys neskelbtini). Teismas priteisė tarnaujanciojo daikto savininkui atsakovui iš ieškovės 8318 Eur vienkartinę kompensaciją už nustatytą 0,0532 ha ploto kelio servitutą. Kitą ieškinio dalį teismas atmetė, priteisė ieškovei iš atsakovo 5129,80 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 15 d. parengtą planą teismas nusprendė laikyti neatskiriamą šio sprendimo dalimi.
4. Teismas nurodė, kad ieškovės siūlomu pirmuoju variantu servitutas užimtų 0,0367 ha žemės ploto, būtų nustatytas toje vietoje, kur jau yra teritorijų planavimo dokumentuose suplanuotas servitutas. Nustatytas servitutas nesusisiektų su ieškovės žemės sklypu ir reikėtų detalizajame plane suprojektuotą servituto plotą didinti. Prašomas nustatyti servitutas užimtų didesnę atsakovo žemės sklypo dalį, kuri autoserviso projekte yra suplanuota kaip želdiniai, kurie būtini tam, kad paviršiaus vanduo kuo mažiau nutekėtų link magistralinio kelio. Be to, šis servitutas prieštarauja atsakovo sklype suplanuotai eismo judėjimo schemai. Antru alternatyviu reikalavimu prašomas nustatyti servitutas užims didesnę dalį žemės ploto nei pirmuoju, bet jis suprojektuotas pagal atsakovo autoserviso projekte nurodytą eismo judėjimo schemą, t. y. ratu, ir tik posūkis bus daromas į ieškovės žemės sklypą pietrytiniame kampe, tačiau šios nuovažos įrengimas pagal atsakovo pateiktą schemą panaikins dviejų automobilių stovėjimo vietas. Trečiuoju prašomu nustatyti kelio servitutą ieškovės automobiliai judės atsakovo projekte nurodyta eismo judėjimo schemą ratu, posūkis bus daromas į ieškovės žemės sklypą šiaurės rytų kampe ir nuovažos įrengimas pagal atsakovo pateiktą schemą panaikins tik vieną suplanuotą elektromobilių įkrovimo aikštelės vietą. Teismas nusprendė, kad būtent ieškovės siūlomas trečiasis servituto projektas būtų racionaliausias, o jo suvaržymai sukeltų mažiausiai nepatogumų atsakovui ir užtikrintų ieškovės galimybę patekti į jai priklausančią žemės sklypą ir juo naudotis, t. y. patekti su transporto priemonėmis ir eiti pėsčiomis. Nors ieškovė prašo nustatyti kelio servitutą varyti gyvulius, tačiau žemės sklypo paskirtis nėra žemės ūkio, ieškovė nepateikė duomenų, jog jai būtina varyti gyvulius, todėl toks ieškovės prašomas servitutas yra perteklinis ir jai visiškai nebūtinas. Teismas nusprendė, kad yra pagrindas nustatyti atsakovui priklausančiame 0,3118 ha žemės sklype (duomenys neskelbtini) 0,0532 ha ploto kelio servitutą pagal T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 5 d. parengtą planą.
5. Teismas konstatavo, kad nustačius, jog yra pagrindas nustatyti ieškovės prašomą servitutą, atsižvelgiant į teismų praktiką, spręstinas klausimas dėl servituto atlygintinumo. Atsakovui priklausančio žemės sklypo plotas yra 0,3118 ha (31,18 arų), kelio servitutas atsakovo sklype

nustatytinas 0,0532 ha ploto (5,32 aro), ir tai užima 17 proc. atsakovo žemės sklypo, servitutas nustatytinas neterminuotai. Tačiau, nustačius kelio servitutą (0,0532 ha ploto), didžiąją dalį servituto užims ir taip atsakovo keliui, skirtam transportui judėti po jo žemės sklypą, skirtas plotas, taigi realiai atsakovas ir pats naudosis didžiąja servituto dalimi, todėl nėra pagrindo teigti, jog nustatytinas kelio servitutas (532 kv. m) iš esmės ribos atsakovo interesus naudotis šia sklypo dalimi ar nustatys neproporcingus apribojimus.

6. Teismas nurodė, kad konkrečius nuostolius tarnaujančiojo daikto savininkas turi įrodyti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 178 straipsnis). Atsakovas teikė duomenis, jog dėl nustatyto servituto jis patirs verslo netekimų, nes prarandamas plotas, kuriame gali būti transporto statymo vietos, atviros sandėliavimo aikštelės, ir jo patiriama žala galėtų siekti nuo 30 000 iki 34 000 Eur. Tokie atsakovo pateikti skaičiavimai yra visiškai nepagrįsti, nes nustatomas servitutas jokių būdu neribos atsakovo verslo, atsakovas toliau galės naudotis turiniu žemės sklypu, kuris ir numatytas naudoti susisiekimui – transporto priemonėms judėti ir atvykti į autoservisą, o žemės sklypo dalis, kurioje nustatomas servitutas, iš atsakovo nėra paimama, taip pat ieškovei nėra suteikiama teisė šiame žemės sklype statyti transporto priemones, ji tik pravažiuos atsakovo suprojektuotu keliu, todėl nėra pagrindo daryti išvadą apie galimus atsakovo verslo netekimus ir priteisti jo nurodomos žalos atlyginimą.
7. Teismas konstatavo, kad nustatytinas sąžiningas, protingas ir adekvatus mokėtinos vienkartinės kompensacijos už atlygintino kelio servituto 0,0532 ha ploto žemės sklype, kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini), dydis apskaičiuotinas įvertinus atsakovo turto vertę – 1/4 dalis 532 kv. m arba 5,32 a, žemės sklypo rinkos vertės dydžio kompensacija – 3990 Eur (3000,00 Eur (1 aro kaina) x 5,32 = 15 960 Eur; 15 960 : 4). Nustatytas servitutas, būtina keisti automobilių plovyklos su autoservisu statybos projektą, šio keitimas kainuos 3630 Eur, ir šias išlaidas atsakovas patirs būtent dėl ieškovės naudai nustatomo servituto, taip pat atlikus projekto korektūrą bus būtina: gauti naują statybą leidžiantį dokumentą (93 Eur), atlikti atsakovo žemės sklypo toponuotauką (363 Eur), patikslinti žemės sklypų kadastrinius matavimus (242 Eur). Visas šias išlaidas turi atlyginti ieškove, nes jos atsiranda būtent dėl jos naudai nustatomo kelio servituto. Teismas konstatavo, kad ieškovei atsakovui turėtų sumokėti 8318 Eur (3990 Eur + 3630 Eur + 93 Eur + 242 Eur + 363 Eur) vienkartinę kompensaciją už nustatytą 0,0532 ha ploto kelio servitutą.
8. Teismas, sprenddamas dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, nurodė, kad ieškovei patyrė 5129,80 Eur (75 Eur žyminio mokesčio už ieškinį, 38 Eur už laikinąsias apsaugos priemones, 96,80 Eur už faktinių aplinkybių konstatavimą, 3710 Eur už advokato teisinę pagalbą pirmosios instancijos teisme ir 1210 Eur apeliacinės instancijos teisme) bylinėjimosi išlaidų. Atsakovas patyrė 2401 Eur (1600 Eur už advokato teisinę pagalbą pirmosios instancijos teisme, 75 Eur žyminio mokesčio už apeliacinį skundą, 726 Eur už konsultacines išlaidas) išlaidų. Teismas, įvertinęs bylos sudėtingumą, šalių atstovų paruoštų procesinių dokumentų apimtį, suteiktų teisinių paslaugų apimtį, įvykusių teismo posėdžių skaičių ir trukmę, advokatų darbo laiko sąnaudas, konstatavo, jog patirtos bylinėjimosi išlaidos yra pagrįstos, o jų dydžiai atitinka teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato arba advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio patvirtinimo nustatytus kriterijus. Nors tenkintina tik dalis ieškino, t. y. tenkintas reikalavimas nustatyti kelio servitutą, atmestas reikalavimas nustatyti teisę naudotis taku galvijams varyti, tačiau teismas vertino, kad iš esmės ieškovės materialinis reikalavimas buvo patenkintas visiškai, todėl ieškovei priteistinas iš atsakovo visų jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, t. y. 5129,80 Eur. Atitinkamai atsakovo prašymas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo netenkintinas. Teismas nurodė, kad kiti byloje dalyvaujantys asmenys įrodymų, pagrindžiančių patirtas bylinėjimosi išlaidas, teismui nepateikė ir neprašė priteisti jų atlyginimo.
9. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2021 m. gruodžio 22 d. nutartimi tenkino dalį atsakovo apeliacinio skundo ir Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. rugsėjo 16 d. sprendimą pakeitė – tenkino ieškino dalį:
  - 9.1. nustatė 0,0532 ha ploto kelio servitutą pagal T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 5 d. parengtą planą – teisę ieškovei važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku per atsakovui nuosavybės teise priklausančią 0,3118 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini) – tarnaujantįjį daiktą; viešpataujantysis daiktas – ieškovei nuosavybės teise priklausančią 0,1300 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini) priteisė atsakovui kaip tarnaujančiojo daikto savininkui iš ieškovės 9018 Eur vienkartinę kompensaciją už nustatytą 0,0532 ha ploto kelio servitutą, nusprendė T. B. projektavimo IĮ 2020 m. gegužės 5 d. parengtą planą laikyti neatskiriamą šio teismo sprendimo dalimi, o kitą ieškino dalį atmetė;
  - 9.2. priteisė ieškovei iš atsakovo 1413,90 Eur bylinėjimosi išlaidų, turėtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimo, valstybei iš ieškovės – 7,13 Eur žyminio mokesčio, o iš atsakovo – 7,87 Eur žyminio mokesčio, taip pat priteisė ieškovei iš atsakovo 662,50 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą, valstybei iš ieškovės ir atsakovo – po 7,50 Eur žyminio mokesčio, teismo sprendimui įsiteisėjus panaikino Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. kovo 23 d. nutartimi taikytas laikinąsias apsaugos priemones.
10. Kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvadomis dėl servituto (trečiasis reikalavimas) nustatymo, tačiau sprenddamas dėl kompensacijos už servitutą priteisimo apeliacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį į atsakovo argumentus, jog, pasisakydamas dėl išlaidų, susijusių su projekto koregavimu, teismas nevertino ir nepriteisė atsakovo 2021 m. birželio 15 d. prašyme dėl papildomų įrodymų pridėjimo nurodytos 700 Eur sumos už geologinius tyrimus, kuriuos turės atlikti atsakovas. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad, bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, ieškovei, be kitų išlaidų, susijusių su servituto nustatymu, sutiko sumokėti už automobilių plovyklos su autoservisu statybos projekto korektūrą, nepateikė duomenų, jog kitas projektuotojas sutiktų pakoreguoti projektą už mažesnę kainą. Kaip matyti iš byloje pateiktos 2021 m. birželio 15 d. autoserviso projekto autorės UAB „J ir A architektūros studijos“ architektės J. B. preliminariosios sutarties, atliekant minėtą statybos projekto korektūrą, be papildomų išlaidų už statybos leidimą, toponuotaukos atnaujinimus ir papildymus, nurodytos ir 700 Eur (vidutinė rinkos kaina) išlaidos už geologinius tyrimus (inžinerinių geologinių tyrimų darbai – du /keturi tiriamieji gręžiniai po 4 m gylio). Pirmosios instancijos teismas nenurodė, kad šios numatomos išlaidos yra nepagrįstos, ieškovei atsiliepime į apeliacinį skundą taip pat nepasisakė, jog atsakovas nepagrįstai prašo į kompensacijos sumą įtraukti ir 700 Eur išlaidas už geologinius tyrimus. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad papildomos numatomos 700 Eur išlaidos už geologinius tyrimus yra pagrįstos ir priteistinos atlyginti atsakovui iš ieškovės, patikslinant vienkartinę kompensacijos už nustatytą 0,0532 ha ploto kelio servitutą sumą, t. y. priteisiant 9018 Eur (8318 Eur + 700 Eur).
11. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 4.129 straipsnyje nustatyta servituto atlygintinumo prezumpcija aiškinama kaip dvi savarankiškos tarnaujančiojo daikto savininko teisės reikalauti atlyginti dėl servituto patirtus netekimus (gauti nuostolių atlyginimą arba kompensaciją). Be to, kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad kai viena šalių siekia servituto nustatymo, teisingo atlyginimo klausimas privalo būti svarstomas, net ir nesant pareikšto savarankiško reikalavimo atlyginti nuostolius [CK 4.129 straipsnio](#) pagrindu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-419/2011](#)). Taigi kompensacijos priteisimas turi būti vertinamas kaip atskiras turtinis reikalavimas ir už šį reikalavimą byloje turi būti mokamas žyminis mokestis.
12. Kolegija nustatė, kad ieškovei turėjo 5129,80 Eur bylinėjimosi išlaidų pirmosios instancijos teisme. Kadangi patenkinta 52,50 proc. ieškino reikalavimo (100 proc. neturtinio reikalavimo ir 5 proc. turtinio reikalavimo), tai ieškovei iš atsakovo priteistinas 2693,15 Eur bylinėjimosi išlaidų pirmosios instancijos teisme atlyginimas. Atsakovas pateikė prašymą priteisti rašytiniais įrodymais pagrįstą 2401 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimą. Atsižvelgiant į 47,50 proc. atmestų ieškino reikalavimų dalį, atsakovui priteistina 1279,25 Eur. Atlikus ieškovės ir atsakovo vienas kitam mokėtinų priešpriešinių bylinėjimosi išlaidų įskaitymą, ieškovei iš atsakovo priteistinas 1413,90 Eur (2693,15 Eur – 1279,25 Eur) bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimas.
13. Apeliacinės instancijos teismui pripažinus ieškovės reikalavimą dėl kompensacijos priteisimo savarankišku turtiniu reikalavimu, valstybei priteistinas žyminis mokestis, skaičiuotinas nuo kompensacijos sumos, t. y. 15 Eur. Atsižvelgiant į priteistų ir atmestų ieškino reikalavimų dalį, iš

atsakovės (teismo padarytas rašymo apsirikimas, turėtų būti – ieškovės) į valstybės biudžetą priteistina 7,13 Eur, iš atsakovo – 7,87 Eur.

14. Kolegija nustatė, kad atsakovo bylinėjimosi išlaidas apeliacinės instancijos teisme sudaro 75 Eur žyminis mokestis. Apeliacinį skundą tenkinus iš dalies, atsakovo turėtos bylinėjimosi išlaidos atlyginamos proporcingai teismo tenkintų reikalavimų daliai – 50 proc. (0 proc. neturtinio reikalavimo ir 100 proc. turinio reikalavimo), todėl atsakovui iš ieškovės priteistinas 37,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimas apeliacinės instancijos teisme.
15. Ieškovė pateikė rašytinius įrodymus, patvirtinančius patirtas 1500 Eur bylinėjimosi išlaidas apeliacinės instancijos teisme. Tenkinus dalį apeliacinio skundo ieškovės turėtos bylinėjimosi išlaidos atlyginamos proporcingai teismo atmestų reikalavimų daliai – 50 proc., todėl ieškovei iš atsakovo priteistinas 700 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimas apeliacinės instancijos teisme.
16. Kolegija, atlikusi ieškovės ir atsakovo vieno kitam mokėtinų priešpriešinių bylinėjimosi išlaidų įskaitymą, nustatė, kad ieškovei iš atsakovo priteistinas 662,50 Eur (700 Eur – 37,50 Eur) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimas.
17. Atsakovas, teikdamas apeliacinį skundą, sumokėjo tik dalį žyminio mokesčio (nesumokėta žyminio mokesčio dalis už turtinį reikalavimą), todėl kolegija, atsižvelgdama į apeliacinio skundo priteistų ir atmestų ieškinio reikalavimų dalį, konstatavo, kad valstybei iš šalių priteistina po 7,50 Eur žyminio mokesčio.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu ieškovė prašo pakeisti apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis, kuriais paskirstytos bylinėjimosi išlaidos, priteisiant ieškovei visų jos turėtų bylinėjimosi išlaidų pirmosios instancijos teisme (5129,80 Eur) ir apeliacinės instancijos teisme (1500 Eur) atlyginimą, taip pat priteisti ieškovei iš atsakovo kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 18.1. Ieškovė sutinka su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad [CK 4.129](#) straipsnyje nustatyta servituto atlygintinumo prezumpcija aiškinama kaip savarankiška tamaujančiojo daikto savininko teisė reikalauti atlyginti dėl servituto patirtus netekimus. Tačiau šioje byloje skirstant išlaidas svarbu tai, kad atsakovas nereiškė savarankiško reikalavimo, teismas nustatė kompensaciją vadovaudamasis suformuota teismų praktika, kad teismai disponuoja diskrecija nustatyti kompensacijos dydį, kad teisingo atlyginimo klausimas privalo būti svarstomas, net ir nesant pareikšto savarankiško reikalavimo atlyginti nuostolius [CK 4.129 straipsnio](#) pagrindu. Be to, pagal [CK 4.129](#) straipsnį turi būti atlyginami konkretūs nuostoliai, kurie turi būti įrodyti, taip pat kiti netekimai, kurie atsiranda dėl servituto nustatymo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 17 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-69/2009](#); 2016 m. balandžio 5 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-225-611/2016](#); 2017 m. gegužės 4 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-220-248/2017](#); 2019 m. vasario 5 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-7-2-1075/2019](#)). Atsakovas tik apeliaciniame teismui pirmą kartą grąžinus bylą nagrinėti iš naujo pradėjo teikti įrodymus, pagrindžiančius galimus jo nuostolius. Antrajame apeliaciniame skunde atsakovas motyvavo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sumažino servitutinio žemės ploto vertę (15 960 Eur), taip pat nepagrįstai atmėtė įrodymus, pagrindžiančius atsakovo verslo praradimus (30 000–35 000 Eur). Taigi iš esmės atsakovo reikalavimas (nepareikštas) dėl kompensacijos sudarė 51 714–56 714 Eur (pridėjus atsakovo reikalaujamas 3630 Eur plovyklos su autoservisu statybos projekto pakeitimo išlaidas, 93 Eur naujo statybą leidžiančio dokumento išlaidas, 363 Eur atsakovo žemės sklypo toponuotraukos išlaidas, 242 Eur žemės sklypų kadastrinių matavimų patikslinimo išlaidas, 700 Eur geologinių tyrimų išlaidas ir 726 Eur verslo vertinimo išlaidas). Taigi, teismui priteisus tik 9018 Eur kompensaciją, tai sudaro 16–17 proc. atsakovo turinio reikalavimo. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas paskirstė bylinėjimosi išlaidas tokiu būdu, lyg atsakovas būtų reikalavęs 9018 Eur kompensacijos. Toks paskirstymas prieštarauja [CPK 93 straipsnio](#) 1 ir 2 dalies taisyklėms. Nagrinėjamu atveju teismas turėjo taikyti [CPK 93](#) straipsnio 4 dalį ir ieškovei iš atsakovo priteisti visų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, kadangi, minėta, atsakovas ėmė teikti įrodymus, pagrindžiančius jo nuostolius, tik bylą nagrinėjant iš naujo antrą kartą, nepareikšė reikalavimo, neapmokėjo jo žyminiu mokesčiu (kuris sudarytų 1334–1434 Eur) ir nenurodė bei neįrodinėjo konkrečios nuostolių sumos, o tik sudėtinės jos dalis.
  - 18.2. Apeliacinės instancijos teismas, konstatavęs, kad reikalavimas dėl kompensacijos už servitutą priteisimo laikytinas savarankišku ir yra turtinis, priteisė valstybei iš atsakovo 7,50 Eur, apskaičiuodamas šią sumą nuo 700 Eur, nors atsakovas apeliaciniu skundu skundė visą teismo sprendimą ir prašė jį panaikinti, t. y. taip pat ir jo dalį dėl 9018 Eur kompensacijos. Atitinkamai atsakovas turėjo sumokėti žyminį mokestį ir nuo 9018 Eur sumos. Taip pat teismas visiškai nepagrįstai konstatavo, kad apeliacinės instancijos teisme tenkinta 100 proc. atsakovo turinio reikalavimo, nors tokio reikalavimo atsakovas skunde nereiškė. Antra vertus, be 700 Eur sumos už geologinius tyrimus, atsakovas skunde ginčijo pirmosios instancijos teismo sprendimą ir tuo pagrindu, kad teismas nepagrįstai sumažino žemės sklypo rinkos vertę (15 960 Eur) ir atmėtė įrodymus, pagrindžiančius verslo praradimus (30 000–35 000 Eur).
19. Atsakovas atsiliepimu į kasacinį skundą nesutinka su ieškovės kasaciniu skundu. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
  - 19.1. [CK 4.129](#) straipsnyje nustatyta servituto atlygintinumo prezumpcija aiškinama kaip savarankiška tamaujančiojo daikto savininko teisė reikalauti atlyginti dėl servituto patirtus netekimus ir teismas privalo nustatyti adekvačią nuosavybės teisės apribojimui kompensaciją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-57-695/2020](#)). Taigi, paskirstant bylinėjimosi išlaidas proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, esminę reikšmę turi teismo nustatytos kompensacijos dydis ir jos santykis su proceso šalies, šiuo atveju – ieškovės siūlytos priteisti kompensacijos dydžiu.
  - 19.2. Ieškovė šioje byloje reikšė tris alternatyvius reikalavimus (tris skirtingus variantus) nustatyti kelio servitutą atsakovo žemės sklype ir priteisti vienkartinę kompensaciją, t. y. reikšė vieną neturtinį reikalavimą ir vieną turtinį reikalavimą. Pirmosios instancijos teismas pirmąjį reikalavimą dėl kelio servituto nustatymo tenkino, tai sudaro 50 proc. ieškovės patenkintų reikalavimų, o dėl antrojo reikalavimo vietoj ieškovės siūlytos priteisti 446,88 Eur sumos apeliacinės instancijos teismas priteisė 9018 Eur, t. y. 8571,12 Eur daugiau, todėl apeliacinės instancijos teismas teisingai konstatavo, kad antrasis ieškovės reikalavimas buvo patenkintas tik 5 proc., ir pagrįstai vadovavosi [CPK 93](#) straipsnio 5 dalimi bei, pakeisdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl kompensacijos dydžio, atitinkamai proporcingai pakeitė ir bylinėjimosi išlaidų paskirstymą.
  - 19.3. Atsakovas savo procesinėmis teisėmis naudojosi sąžiningai, teikė į bylą įrodymus, susijusius su kompensacijos dydžiu dėl servituto nustatymo. Kadangi teismas privalo nustatyti adekvačią nuosavybės teisės apribojimui kompensaciją nepriklausomai nuo to, ar toks reikalavimas yra pareikštas, tai nebuvo (nėra) pagrindo atsakovo procesinį elgesį pripažinti netinkamu ir nukrypti nuo [CPK 93 straipsnio](#) 1–3 dalyse nustatytų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

20. Pagal [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Teismas turi teisę peržengti kasacinio skundo ribas, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai. Kasacinio nagrinėjimo dalykas yra kasatoriaus kasaciniame skunde nurodyti motyvai kasacijos pagrindai.
21. Kasaciniu skundu ieškovė prašo pakeisti apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis, kuriais paskirstytos bylinėjimosi išlaidos, priteisiant ieškovei visų jos turėtų bylinėjimosi išlaidų pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose atlyginimą. Taigi, kasacijos objektas nagrinėjamoje byloje yra tik apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis, kurią pakeista pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo ir kuria paskirstytos bylinėjimosi išlaidos apeliacinės instancijos teisme. Apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis, kuria nuspręsta dėl servituto nustatymo ir kompensacijos už jį priteisimo, kasacine tvarka neskundžiama.

Dėl mokėtino žyminio mokesčio servituto nustatymo byloje

22. Nagrinėjamoje byloje ieškovė suformulavo du ieškinio reikalavimus: nustatyti atsakovo žemės sklype servitutą ir priteisti iš jos atsakovui kompensaciją. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad ieškovė pareiškė turtinį ir neturtinį reikalavimus, priteisė valstybei už turtinį reikalavimą abiejų instancijų teismuose šalių nesumokėtą žyminį mokestį ir, nustatęs tenkintų ir atmestų abiejų reikalavimų proporcijas, atitinkamai paskirstė bylinėjimosi išlaidas šioje byloje. Teisėjų kolegijos vertinimu, apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl pareigos mokėti žyminį mokestį ir dėl šio mokesčio dydžio bei šalių bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, neatsižvelgė į nagrinėjamos bylos specifiką, ieškovės byloje pareiktų reikalavimų tarpusavio ryšį.
23. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad servituto santykiai grindžiami bendraisiais civilinių santykių subjektų lygiateisiškumo, nuosavybės neliečiamumo, proporcingumo principais ([CK 1.2 straipsnis](#)), kurie, be kito, reiškia, kad nustatant servitutą turi būti užtikrinta teisinga tarnaujančiojo ir viešpatuojančiojo daiktų savininkų interesų pusiausvyra. Ji pasiekama, be kita ko, atlygintinumu, todėl pagal bendrą taisyklę nuosavybės teisės suvaržymas turi būti teisingai atlygintas. Tai reiškia, kad viena teisinio santykio šalis, gaudama naudos, turi suteikti ekvivalentinę naudą kitai šaliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-260-687/2019](#), 16 punktas).
24. Kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, kad kai viena iš šalių siekia servituto nustatymo kuo mažesnėmis jai sąnaudomis iš kelių galimų variantų, teisingo atlyginimo klausimas privalo būti svarstomas, net ir nesant pareikšto savarankiško reikalavimo atlyginti nuostolius [CK 4.129 straipsnio](#) pagrindu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157/2009](#)). Procesinė viešpatuojančiojo daikto savininko pareiga kelti kompensacijos dydžio klausimą logiškai išplaukia iš reikalavimo siekti abiejų daiktų savininkų interesų pusiausvyros (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-419/2011](#)). Bylą nagrinėjantis teismas turi pareigą nustatyti nuosavybės teisės apribojimui adekvatorią kompensaciją, kuri kiekvienu atveju gali skirtis priklausomai nuo faktinių bylos aplinkybių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-220-248/2017](#), 33 punktas).
25. Remdamasi nurodyta kasacinio teismo praktika teisėjų kolegija nurodo, kad atsižvelgiant į bylą dėl servituto nustatymo specifiką darytina išvada, jog viešpatuojančiojo daikto savininko (ieškovo) poreikis nustatyti servitutą tarnaujančiam daikte ir šio daikto savininko (atsakovo) teisė gauti atlyginimą už servitutą yra abiejų daiktų savininkų interesai, kurių pusiausvyros yra siekiama tokio pobūdžio byloje. Ieškovo pareiga reikšti reikalavimą priteisti iš jo atsakovui kompensaciją už servitutą ir teismo pareiga nustatyti kompensacijos dydį lemia išvadą, kad byloje dėl servituto nustatymo ieškinio reikalavimas nustatyti ieškovo naudai tarnaujančiam daikte servitutą yra pagrindinis neturtinio pobūdžio reikalavimas, o kitas reikalavimas – priteisti atsakovui kompensaciją už servitutą – yra turtinis reikalavimas, išvestinis iš pirmojo.
26. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad sąvoka „išvestinis reikalavimas“ teisės aktuose nėra tiesiogiai įtvirtinta. Sąvoka „išvestinis“ reiškia kažką, kas yra išvestas iš kito („Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“ [interaktyvus]. <<http://lkiis.lki.lt/>>). Teismų praktikoje sąvoka „išvestinis reikalavimas“ yra vartojama apibūdinti reikalavimui, kurio nėra pagrindo tenkinti netenkinant pagrindinių reikalavimų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 18 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-294-695/2020](#)). Išvestiniu reikalavimu gali būti pripažintas tiek reikalavimas, kuris negali būti savarankiško ieškinio dalyku, tiek reikalavimas, pagal savo pobūdį galintis būti savarankiško ieškinio dalyku, tačiau, vertinant jį konkrečioje byloje pareiktų reikalavimų visumos kontekste, neatsiejamai susietas su pagrindiniu reikalavimu, t. y. pagrindas jį tenkinti, atsižvelgiant į konkrečioje byloje pareikšto ieškinio dalyką ir pagrindą, atsiranda tik tada, jei yra tenkinamas pagrindinis ieškinio reikalavimas (žr., pvz., Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. vasario 18 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 2A-127-781/2020](#); 2021 m. vasario 25 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e2A-130-464/2021](#)). Taigi, pagrindas konkretaus ieškinio reikalavimus kvalifikuoti kaip pagrindinį ir išvestinį yra šių reikalavimų tarpusavio ryšys, pagal kurį pagrindinio reikalavimo patenkinimas tampa išvestinio reikalavimo tenkinimo faktiniu pagrindu. Kadangi pagrindinio reikalavimo atmetimo faktas savaime lemia, jog išvestinis reikalavimas teismo negali būti tenkinamas, teismo sprendime nėra reikalinga nurodyti papildomus išvestinio reikalavimo atmetimo motyvus. Tokia situacija nereikšia, kad išvestinis reikalavimas teismo nėra nagrinėjamas iš esmės – šis reikalavimas teismo sprendimu yra išsprendžiamas iš esmės jį atmetant, kadangi, netenkinus pagrindinio reikalavimo, nelieta išvestinio reikalavimo tenkinimo faktinio pagrindo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-35-823/2021](#), 56–57 punktai). Taigi, byloje esant pareikštiems pagrindiniam ir išvestiniam reikalavimui, pastarojo tenkinimo (atmetimo) klausimas sprendžiamas priklausomai nuo pagrindinio reikalavimo, t. y. patenkinus pagrindinį reikalavimą yra pagrindas spręsti dėl išvestinio reikalavimo (jo dalies) tenkinimo, ir priešingai, atmetus pagrindinį reikalavimą savaime nelieta pagrindo tenkinti išvestinio reikalavimo, t. y. jo tenkinimo klausimas nėra net svarstomas.
27. Teisėjų kolegijos vertinimu, išvadą, kad byloje dėl servituto nustatymo ieškinio reikalavimas priteisti atsakovui kompensaciją už servitutą yra išvestinis, patvirtina tai, jog šis reikalavimas yra neatsiejamai susijęs su pagrindiniu reikalavimu nustatyti servitutą. Priklausomai nuo to, ar tenkinamas ieškinio reikalavimas nustatyti servitutą atsakovo žemės sklype, privalomai turi būti sprendžiama dėl ieškinio reikalavimo priteisti atsakovui kompensaciją už servitutą, t. y. teismui patenkinus pagrindinį reikalavimą – nustatius servitutą tarnaujančiam daikte yra sprendžiama dėl išvestinio reikalavimo (jo dalies) tenkinimo – kompensacijos, kurios dydį turi pareigą nustatyti teismas, priteisimo tarnaujančiojo daikto savininkui. Ir priešingai, atmetus pagrindinį ieškinio reikalavimą nustatyti servitutą atsakovo žemės sklype, savaime išnyksta pagrindas svarstyti dėl ieškinio reikalavimo priteisti atsakovui kompensaciją už servitutą ir šis reikalavimas atmetamas.
28. Remiantis kasacinio teismo formuojama praktika, išvestinis, t. y. su pagrindiniu reikalavimu neatsiejamai susijęs, reikalavimas atskirai žyminiu mokesčiu neapmokestinamas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-26/2009](#)).
29. Nagrinėjamoje byloje ieškovės pareikšto ieškinio reikalavimas nustatyti kelio servitutą atsakovo žemės sklype laikytinas pagrindiniu, o reikalavimas priteisti iš jos atsakovui 446,88 Eur kompensaciją – išvestiniu ir neatskiriamai susijusiu su pagrindiniu reikalavimu nustatyti servitutą. Kadangi išvestinis reikalavimas žyminiu mokesčiu neapmokestinamas, tai ieškovei, reikšdama reikalavimą priteisti iš jos atsakovui

446,88 Eur kompensaciją, žyminio mokesčio kaip už atskirą reikalavimą mokėti pareigos neturėjo.

30. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija konstatuoja, kad byloje ieškovės pareikšti reikalavimai nelaikytini atskirais savarankiškais reikalavimais ir yra apmokestinami kaip vienas savarankiškas reikalavimas vienu žyminiu mokesčiu, apskaičiuotinu pagal [CPK 80 straipsnio](#) 1 dalies 6 punktą ir 82 straipsnyje nustatytas taisykles, t. y. kaip neturtinis reikalavimas. Taigi apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad ieškovė, teikdama ieškinį, papildomai turėjo sumokėti 15 Eur žyminį mokestį už šioje byloje reikštą turtinį reikalavimą priteisti iš jos atsakovui kompensaciją už jo žemės sklype prašomą nustatyti kelio servitutą, o atsakovas – 15 Eur žyminio mokesčio už apeliacinį skundą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo servituto nustatymo byloje

31. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šiame straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kurį šalys įmoka paduodamos apeliacinius skundus ([CPK 93 straipsnio](#) 3 dalis).
32. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
33. Teisėjų kolegija pažymi, kad byloje dėl servituto nustatymo sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo ir formaliai taikant [CPK](#) įtvirtintą „pralaimėjęs moka“ principą galima situacija, kai yra tenkinamas ieškovo reikalavimas nustatyti servitutą ir tarnaujančiojo daikto savininkui (atsakovui) priteisiama kompensacija, tačiau pastarasis, įpareigotas atlyginti bylą laimėjusio viešpatuojančiojo daikto savininko (ieškovo) atstovavimo išlaidas, pagal galutinį bylos rezultatą praranda visą ar didžiąją dalį jam priteistos kompensacijos. Minėta, kad nustatant servitutą turi būti užtikrinta teisinga tarnaujančiojo ir viešpatuojančiojo daiktų savininkų interesų pusiausvyra, kuri pasiekama, be kita ko, atlygintinumu. Teisėjų kolegijos vertinimu, paskirstant bylinėjimosi išlaidas pagal „pralaimėjęs moka“ principą, gali būti paneigta tarnaujančiojo daikto savininko teisė į nuosavybę, pažeistas atlygintinumo už nustatomą servitutą principas. Todėl byloje dėl servituto nustatymo, taikant viešpatuojančiojo ir tarnaujančiojo daiktų savininkų interesų pusiausvyros principą, vadovaujantis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais ([CPK](#) 3 straipsnio 7 dalis), gali būti pagrindas nukrypti nuo „pralaimėjęs moka“ principo.
34. Minėta, kad ieškovė prašė teismo nustatyti kelio servitutą – teisę ieškovei važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku, vartyti galvijas per atsakovui nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą, taip pat priteisti atsakovui iš ieškovės 446,88 Eur vienkartinę kompensaciją. Pirmosios instancijos teismas nustatė norimą kelio servitutą, išskyrus teisę ieškovei vartyti galvijas per atsakovui nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą, ir priteisė atsakovui iš ieškovės 8318 Eur kompensaciją. Apeliacinės instancijos teismas iš esmės paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria nustatytas kelio servitutas, o teismo priteistą atsakovui iš ieškovės kompensaciją už servitutą padidino iki 9018 Eur. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamoje byloje yra nustatytas ieškovės prašomas kelio servitutas (išskyrus teisę ieškovei vartyti galvijas per atsakovui nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą), darytina išvada, kad ieškovės šioje byloje pareikšti materialiniai reikalavimai, t. y. neturtinis reikalavimas nustatyti atsakovo žemės sklype servitutą ir išvestinis turtinis reikalavimas priteisti iš jos atsakovui kompensaciją, iš esmės patenkinti.
35. Byloje nustatyta, kad pirmosios instancijos teisme ieškovė turėjo 5129,80 Eur bylinėjimosi išlaidų. Byloje taip pat nustatyta ir neginčijama, kad ieškovės pirmosios instancijos teisme patirtos išlaidos advokato pagalbai apmokėti yra pagrįstos, o jų dydis atitinka Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio nustatytus kriterijus. Nors ieškovės materialinis reikalavimas šioje byloje iš esmės patenkintas, laikantis pagrindinio bylinėjimosi išlaidų atlyginimo principo, t. y. pagal patenkintus (atmestus) reikalavimus sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo pagal proporcingo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo principą būtų neproporcingai suvaržyta atsakovo teisė į nuosavybę ir jam ieškovės nebūtų tinkamai atlyginta už servitutą, nes atsakovas netektų didelės dalies jam teismo priteistos kompensacijos už ieškovės naudai nustatytą servitutą ir atitinkamai jo nuosavybės teisės suvaržymą. Dėl to nagrinėjamos bylos atveju teisėjų kolegija nusprendžia, kad ieškovei priteistinas mažesnės apimties nei jos pirmosios instancijos teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos atlyginimas – 2500 Eur.
36. Byloje nustatyta, kad pirmosios instancijos teisme atsakovas patyrė 2401 Eur bylinėjimosi išlaidų. Kadangi ieškovės materialinis reikalavimas iš esmės yra patenkintas, tai atsakovui jo turėtos bylinėjimosi išlaidos, patirtos pirmosios instancijos teisme, neatlygintinos.
37. Apeliacinės instancijos teisme atsakovas sumokėjo 75 Eur žyminį mokestį už apeliacinį skundą. Ieškovė patyrė 1500 Eur išlaidų advokato pagalbai apeliacinės instancijos teisme apmokėti, jos taip pat atitinka Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio nustatytus kriterijus. Apeliaciniu skundu atsakovas prašė panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir ieškinio reikalavimus atmesti. Nors apeliacinės instancijos teismas 700 Eur padidino atsakovui iš ieškovės priteistiną kompensaciją (išvestinis reikalavimas), tačiau teismo sprendimą dėl kelio servituto atsakovo žemės sklype nustatymo paliko nepakeistą. Tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismas iš esmės paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl ieškovės pagrindinio reikalavimo, taigi atsakovo apeliacinį skundą atmetė. Dėl to teisėjų kolegija nusprendžia, kad atsakovo apeliacinės instancijos teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos, o ieškovei iš atsakovo priteistina 1000 Eur išlaidų advokato pagalbai apeliacinės instancijos teisme apmokėti.
38. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad yra pagrindas pakeisti apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis, kuriomis paskirstytos pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 2 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo

39. Kasaciniu skundu ieškovė prašo priteisti iš atsakovo jos kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, tačiau iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos nepateikė šių išlaidų dydį patvirtinančių įrodymų, todėl prašymas netenkintinas ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis) (nutarties 31 punktas).
40. Kasacinis teismas patyrė 31,06 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. lapkričio 8 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Kasaciniu skundu ieškovė prašo priteisti jai iš atsakovo visų pirmosios ir

apeliacinės instancijos teismuose patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, t. y. 5129,80 Eur ir 1500 Eur, iš viso – 6629,80 Eur. Apeliacinės instancijos teismas priteisė ieškovei iš atsakovo 2076,40 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Taigi kasaciniu skundu ieškovė papildomai prašo priteisti jai iš atsakovo 4553,40 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Pagal bylos galutinį rezultatą ieškovei priteistina iš atsakovo 3500 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, atlyginimo, t. y. apeliacinės instancijos teismo priteista 2076,40 Eur suma padidinama 1423,60 Eur. Taigi tenkinama 31 proc. kasacinio skundo reikalavimo priteisti ieškovei iš atsakovo papildomai 4553,40 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Atsižvelgiant į tai, valstybei iš ieškovės priteistina 21,43 Eur (69 proc. atmesto kasacinio skundo reikalavimo), o iš atsakovo – 9,63 Eur (31 proc. tenkinto kasacinio skundo reikalavimo) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gruodžio 22 d. nutarties ir Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. rugsėjo 16 d. sprendimo dalis, kuriais paskirstytos bylinėjimosi išlaidos, pakeisti.

Priteisti ieškovei V. N. (a. k. (duomenys neskelbtini) iš atsakovo R. R. (a. k. (duomenys neskelbtini) 2500 (du tūkstančius penkis šimtus) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimo.

Priteisti ieškovei V. N. (a. k. (duomenys neskelbtini) iš atsakovo R. R. (a. k. (duomenys neskelbtini) 1000 (vieną tūkstantį) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo.

Priteisti valstybei iš ieškovės V. N. (a. k. (duomenys neskelbtini) 21,43 Eur (dvidešimt vieną Eur 43 ct), o iš atsakovo R. R. (a. k. (duomenys neskelbtini) 9,63 Eur (devynis Eur 63 ct) bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Šios valstybei priteistos sumos mokėtinos į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Andžej Maciejewski

Egidija Tamošiūnienė